

М.П. Вовк

– кандидат філологічних наук,
докторант відділу педагогічної
естетики та етики Інституту
педагогічної освіти і освіти
дорослих НАПН України

УДК 398:801.81:7.071

КУРС «УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР» У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

У статті аналізується специфіка вивчення базового курсу «Український фольклор» у процесі підготовки майбутніх філологів у класичних та педагогічних університетах. Акцентується на позитивних тенденціях оновлення змісту фахової дисципліни, інтенсивності розробки нових форм і методів засвоєння фольклористичної інформації майбутніми словесниками в межах фундаментального курсу. Акцентується на необхідності вивчення фольклорної традиції крізь призму комплексного підходу, що дозволить ґрунтовно аналізувати, досліджувати, інтерпретувати усну народну творчість у контексті суміжних лінгвістичних, літературознавчих, культурологічних дисциплін.

Ключові слова: «Український фольклор», фольклористика, фольклористична підготовка, університетська освіта, майбутній філолог.

М.П. Вовк

– кандидат филологических наук, докторант отдела педагогической эстетики и этики Института педагогического образования и образования взрослых НАПН Украины

КУРС «УКРАИНСКИЙ ФОЛЬКЛОР» В СОДЕРЖАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ

В статье анализируется специфика изучения базового курса «Украинский фольклор» в процессе подготовки будущих филологов в классических и педагогических университетах. Акцентируется на позитивных тенденциях обновления содержания специальной дисциплины, интенсивности разработки новых форм и методов усвоения фольклористической информации будущими словесниками в контексте фундаментального курса. Акцентируется на необходимости изучения фольклорной традиции сквозь призму комплексного подхода, что позволяет основательно анализировать, исследовать, интерпретировать усное народное творчество в контексте смежных лингвистических, литературоведческих, культурологических дисциплин.

Ключевые слова: «Украинский фольклор», фольклористика, фольклористическая подготовка, университетское образование, будущий филолог.

M.P. Vovk

– a candidate of philological sciences,
doktorat of department of pedagogical aesthetics and ethics of Institute of pedagogical education and education of adults of NAPN of Ukraine

A COURSE IS «UKRAINIAN FOLKLORE» IN MAINTENANCE OF PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE PHILOLOGISTS

In the article the specific of study of base course is analysed «Ukrainian folklore» in the process of preparation of future philologists in classic and pedagogical universities. Accented on the positive tendencies of update of maintenance of professional discipline, intensity of development of new forms and methods of mastering of information of specialist in folk-lore, future philologists within the limits of fundamental course. Accented on the necessity of study of folk-lore tradition through the prism of complex approach which will allow in depth to analyse, doslidzhuvati, to interpret verbal folk creation in the context of contiguous linguistic, study of literature, kul'turologichnikh disciplines.

Keywords: «Ukrainian folklore», specialist in folklore, preparation of specialist in folklore, university education, future philologist.

У контексті сучасних модернізаційних процесів, що відбуваються в освітньому середовищі, виникла необхідність інноваційних змін у змісті підготовки фахівців в межах університетської освіти, зокрема гуманітарного спрямування (філологів, фольклористів тощо). Зауважимо, що система підготовки словесників характеризується фундаментальністю, змістового наповнення та тенденціями оновлення дисциплін різних циклів. Зокрема фольклористична підготовка словесників передбачає засвоєння фольклористичної інформації в межах базових дисциплін та авторських спецкурсів. Основним предметом фольклористичного циклу у змісті підготовки фахівців на філологічних факультетах (в Інститутах філології) більшості вишів, який вивчається у I семестрі, є курс «Український фольклор» (його варіативні назви: «Фольклор», «Українська усна

народнопоетична творчість», «Українська усна народна поетична творчість»). Зазначимо, що цей курс був введений 1951 р. у зміст підготовки вчителів-словесників всіх вищих навчальних закладах тогочасного радянського українського освітнього простору відповідно до соціально-культурних умов зазнавав певних змістових модифікацій. Процес оновлення змісту і форм даного курсу відбувається і сьогодні з урахуванням сучасних фольклористичних студій, розвитку регіональної фольклористики, інноваційних напрямів фольклористичних досліджень (текстологія, лінгвофольклористика тощо).

Питання формування стрижневого змістового наповнення курсу «Український фольклор», проблеми, пов'язані з методикою його викладання фрагментарно аналізувались у працях педагогів-практиків: О. Семеног, Н. Шумади, С. Росовецького, В. Коротєвої-Камінської, та ін..

Окремі науковці зауважують (Н. Шумада [12]), що з часу впровадження у вищих навчальних закладах за обсягом навчальних годин матеріал курсу розподілений на 18 аудиторних занять, що не дозволяє майбутньому словеснику системно осмислити фольклор як унікальне культурне явище. Учений-практик, викладач Київського національного університету імені Тараса Шевченка С. Росовецький зазначає, що найменування курсу не відповідає специфіці фольклору, який не можна розглядати як різновид мистецтва, а як синкретичне явище культури [7].

Питанням змісту та методів вивчення цієї дисципліни займались відомі вчені-педагоги: О. Семеног, А. Сторожук, В. Коротєва-Камінська та ін., а також фольклористи-практики: Л. Дунаєвська, М. Дмитренко, Н. Шумада, С. Росовецький, Й. Федасй ін. Однак системно ця проблема не аналізувалась, відсутні ґрунтовні дослідження змістового наповнення навчальних програм з курсу «Український фольклор», форм і методів вивчення дисципліни згідно з сучасними трансформаційними тенденціями в освітньому просторі. Звідси полягає мета статті – проаналізувати специфіку вивчення курсу «Український фольклор» у класичних та педагогічних університетах на

основі аналізу програм, методичних рекомендацій, інформаційних пакетів, розроблених викладачами відповідних вищих навчальних закладів.

Відомий лінгводидакт О. Семенов визначає такі завдання змістової підготовки майбутнього викладача-філолога вищої школи у контексті вивчення дисциплін літературознавчого, фольклористичного, культурологічного циклів: «Поглиблене вивчення усної народної творчості у взаємозв'язку з історією і культурою українського народу з урахуванням особливостей національного менталітету; опанування наукових концепцій, напрямів вітчизняної та зарубіжної фольклористики, ознайомлення з методологією та методикою науково-дослідницької галузі фольклористики і викладання цих предметів у вищій школі, гімназіях, колегіумах, ліцеях» [8, с. 33-34]. Слушність такого підходу підтверджують і викладачі відомих українських вищих навчальних закладів, сформулювавши мету і завдання курсу «Український фольклор» до власних авторських програм.

На випускаючій кафедрі Львівського національного університету імені Івана Франка – кафедрі фольклористики імені Філарета Колесси, яка готує магістрів з фольклористики, викладачами розроблено кілька авторських програм з курсу «Українська усна народнопоетична творчість» (В. Івашків, О. Гінда, Б. Олейко). Викладачі кафедри дотримуються думки про творчий, індивідуально-авторський підхід до укладання програм, виступають за ініціативність педагогів щодо проблемного викладання основного курсу. Саме тому ці програми різняться окремими проблемними питаннями з теорії фольклору, історії вивчення, взаємозв'язку фольклористики з іншими науками тощо.

Автор однієї з «львівських» програм В. Івашків зауважує, що у ньому «студентам пропонується систематизований виклад практично усіх видів і жанрів українського фольклору в синхронному та діяхронному аспектах» [2], О. Гінда (Львів) визначає, що «синкретизм науки про фольклор – найбільша складність, яку повинні усвідомити студенти-першокурсники і яка у першу чергу повинна враховуватися при аналізі творів» [2].

У Волинському національному університеті імені Лесі Українки програма з курсу «Українська усна народна творчість» (автор М. Хмелюк) укладена з урахуванням мети вивчення дисципліни – «дати студентам знання про витoki народної словесності, жанри українського фольклору в їх історичному розвитку та взаємозв'язках з літературою, духовними надбаннями народів світу, про художньо-поетичні традиції, вірування, звичаї» [6, с. 3]. Укладачі програм з українського фольклору, історії української літератури Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Є. Прісовський, Л. Холоденко, Л. Мостова, Т. Мейзерська, Л. Чикур та ін.) вважають, що вивчення фольклорної традиції пов'язане з українським відродженням, яке «пройшло три етапи: збирання історичних пам'яток, використання рідної мови і літератури, культурі й вищий етап – коли відбувається ріст національної організації й висування національно орієнтованих вимог, за якими йде потяг до самоуправління» [5, с. 6].

У педагогічних університетах курс з українського фольклору викладається також за авторськими програмами. Широкої популярності у філологічному середовищі набула програма з українського фольклору, упорядниками якої є викладачі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка О. Семенов та А. Сторожук [11]. Автори програми визначають провідну мету викладача у процесі викладання дисципліни – «через дослідження історико-культурологічних коренів слів-фольклоризмів увести студента в особливий світ народного художнього мислення, навчити розуміти їх істинне зерно для сьогодення», а студенти повинні набути вміння аналізувати твори українського фольклору, зіставляти їх жанрові особливості з огляду на морально-психологічні проблеми, творчо поєднувати здобуту теоретичну інформацію з різними прийомами філологічного аналізу текстів» [11, с. 3].

Автор програми названого курсу Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка О. Таран визначив такі мету і спектр завдань дисципліни: «дати студентам цілісне уявлення про

українську усну народну поетичну творчість як галузь національної культури; ознайомити з історією фольклористичних досліджень і принципами наукової класифікації фольклорного фонду; розширити і поглибити знання про специфічні особливості й закономірності народного мистецтва слова; передбачає оволодіння практичними навичками й уміннями цілісного аналізу народнопоетичних творів; прищепити навички фольклористичної діяльності і підготувати студентів до фольклорної практики та до викладання усної народної творчості в шкільному курсі» [10, с. 4]. Зауважимо, що з ініціативи викладачів цього вишу дисципліна вивчається протягом I курсу, загальний обсяг годин – 81 (40 год. – аудиторна робота, 31 год. – самостійна, 10 год. – модульний контроль).

У цьому зв'язку важливою є свідомо модернізація курсу з українського фольклору, пов'язана з необхідністю збільшення обсягу навчальних годин, кредитно-модульною системою оцінювання, що підтверджує досвід Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського, де на вивчення курсу відводиться 72 год. (36 год. – аудиторні, 36 год. – самостійна робота) [4]. Варто відзначити, що це створює можливості для логічного, послідовного структурування значного обсягу матеріалу, для розширення спектру завдань щодо інноваційного осмислення фольклорної традиції. Автор програми Т. Кремінь окреслює мету курсу, яка полягає «в ознайомленні студентів із зразками української народної поетичної творчості в усьому її жанрово-стильовому розмаїтті, а також в концептуалізації основних складових елементів» [4, с. 4].

Загалом *структура курсу* має такі складові тематичні блоки:

1. Власне теоретичний (фольклор як невід'ємна частина культури народу, походження терміну, предмет і завдання курсу, соціальна природа, основні поняття «фольклористика», «фольклорний текст», «фольклоризм», «історизм фольклору», «фольклорна традиція» тощо, національна специфіка, фольклор і література, фольклор і ментальність, національна специфіка

фольклору, фольклористика у контексті інших наук, процес фольклоротворення тощо);

2. Історія фольклору та фольклористики (періодизація фольклору, фольклористична діяльність відомих вчених, зародження фольклористики, характеристика наукових шкіл, сучасні дослідження з фольклору тощо);

3. Жанровий блок включає такі аспекти:

- календарно-обрядова поезія (веснянки (гаївки) колядки і щедрівки, русальні, петрівчані, купальські, жнивварські пісні);

- родинно-обрядова поезія (весільні пісні, голосіння);

- історико-героїчний епос (думи, історичні пісні);

- соціально-побутові пісні (балади, ліричні пісні);

- пісні літературного походження;

- дитячий фольклор (колискові пісні, замовляння, заклички, лічилки);

- фольклорна проза (казки, народні легенди і перекази);

- малі прозові жанри (загадки, прислів'я, приказки, побажання, привітання, анекдот);

- народна драма (вертепна драма, народні ігри);

4. Необов'язковий блок (залежно від професійної майстерності, аксіологічної спрямованості викладача) – вивчення специфіки регіонального фольклору, зокрема народна творчість Волині, Сумщини, Миколаївщини, карпатського регіону тощо, залежно від розташування навчального закладу).

5. Практичний блок – передбачає або виконання завдань під час чи у процесі підготовки до практичних (семінарських) занять, наприклад: порівняти варіанти пісні, знайти та пояснити символи, проаналізувати художні особливості фольклорного тексту, здійснити аналіз фразеологізмів щодо співвіднесеності з обрядом тощо; або індивідуальну навчально-дослідну роботу (опрацювання фольклористичних праць, осмислення поетики фольклорних творів, продуктивне зіставлення фольклорних та авторських текстів згідно з індивідуальною темою типу «Елементи язичницької праслов'янської міфології у фольклорних творах», «Календарно-обрядова

творчість (весняний цикл)», «Родинно-обрядова творчість», «Героїчний епос», «Народна лірика» тощо); або виконання завдань для самостійної роботи (наприклад, проведення міні-дослідження, підготовка доповіді про фольклористів, дослідження поезики певного жанру тощо).

б. Контрольний блок (іспит) – включає перевірку знань з попередніх блоків, згідно з якими вивчається фольклорна традиція, зокрема це необхідні знання методології фольклористичних досліджень, теоретичних засад категоріального апарату та уміння виконати практичне завдання типу прокоментувати фольклорний твір, встановити приналежність фольклорного тексту до певного жанру, виконати фольклористичний аналіз тексту, декламація твору напам'ять, укласти на час іспиту словничок фольклористичних термінів тощо, а також виконання тестів з перевірки засвоєння фольклористичної інформації. У деяких педагогічних університетах з ініціативи викладачів, яку підтримує керівництво (у класичних університетах ця форма є нормативною для студентів I курсу зі спеціальності «фольклористика»), як форма контролю вводиться написання курсових робіт з фольклористики (наприклад, у Миколаївському державному університеті імені В.О. Сухомлинського) [4].

Необхідно зауважити, що авторські навчальні програми різних університетів вирізняються певною специфікою: тематикою окремих лекційних та практичних занять, формами навчальної діяльності, рівнем розроблених завдань тощо. У програмі В. Івашківа (Львів) акцентується на таких проблемних аспектах вивчення фольклористики як: міф і міфологія, обряд, теоретичні питання історизму і поезики, текстології і жанрових особливостей. Програма О. Гінди (Львів) структурована традиційно, однак у тематиці акцентовано на поезиці фольклорних жанрів. Навчальна програма, автором якої є викладачка Львівського університету Б. Олейко, побудована з урахуванням необхідності врахування генетично-еволюційного принципу походження фольклорних жанрів, Л. Підгорна вважає за необхідне враховувати специфіку регіонального дослідження жанрів фольклору [2].

Програма, за якою вивчають фольклор у Волинському національному університеті (М. Хмелюк), включає проблемну тематику практичних занять, зокрема щодо вивчення фольклорних жанрів («Кобзарська традиція як феномен української духовності», «Народні ідеали в казках»), аналізу фольклористичної діяльності відомих фольклористів («І. Франко – дослідник народної творчості», «Леся Українка і усна народна творчість», «Діяльність М. Рильського-фольклориста»), а також дослідження регіонального спрямування («Народна творчість Волинського краю»). Вивчення українського фольклору в Одеському університеті згідно з програмою передбачає дослідження фольклору у зв'язку з етнографією, обрядовим виміром життєдіяльності українців («Етнографізм українського фольклору. Фольклор в українських обрядах»), з історичними етапами становлення системи фольклорних жанрів та осмислення їх відомими фольклористами («Державотворча пам'ять у фольклорі і фольклористиці Україні»), у контексті стилістико-поетичного аналізу фольклорних текстів («Народ як творець поетичної культури слова»)

В окремих педагогічних університетах (наприклад, у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського) розробляються спецкурси для магістрантів філологічних та педагогічних спеціальностей з метою «поглибити знання з усної народної творчості, які вони отримали у вищій школі й підготувати їх до викладання цього курсу або відповідних тем в освітніх закладах нового типу (загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах, коледжах)» [9, с. 4]. Зокрема автором програми «Усна народна творчість: тематика, образна система, методика вивчення» (В. Супрун) розроблені методичні рекомендації до практичних занять, під час яких поглиблено вивчається традиційна тематика курсу з українського фольклору (поетика і жанрові ознаки календарної та родинної обрядовості українського етносу; героїчний епос українського народу: думи та історичні пісні; українська народна казка: генеза, розвиток, циклізація), а також акцентується на інноваційних підходах до вивчення усної народної творчості

в навчальних закладах різних типів, що передбачає освоєння основних методів і прийомів організації навчання під час вивчення тем з усної народної творчості, форм поза аудиторної роботи, прийомів організації самостійної, індивідуальної, науково-дослідної роботи учнів і студентів під час вивчення українського фольклору, з'ясування між предметних зв'язків у процесі викладання усної народної поетичної творчості» [9].

Навчальна програма з українського фольклору, упорядниками якої є О. Семенов, А. Сторожук, до окремих питань курсу містить методичні поради, які акцентують на проблемних аспектах курсу, інформаційно насичені теоретико-методологічними та історичними відомостями про певні фольклорні явища. Методично значущими для формування фольклористичної компетентності майбутнього вчителя-словесника є розроблені до кожної теми запитання і завдання, які ґрунтуються на виробленні умінь фольклористичного аналізу текстів, що сприяє становленню у них науково-дослідницької культури [11].

Водночас зауважимо, що масштабність змістової програмної складової курсу вимагає збільшення тривалості вивчення матеріалу: для повноцінного засвоєння курсу необхідно вивчати його не менше чотирьох семестрів паралельно з курсами стилістики, етнопедagogіки, етнопсихології, української літератури, етнографії, етногеографії, сучасної української мови, культурології тощо. Такий комплексний підхід дозволить майбутньому спеціалістові проводити необхідні тематичні паралелі, глибинно аналізувати, досліджувати тотожні питання у контексті суміжних лінгвістичних, літературознавчих, культурологічних дисциплін. Адже після семестрового вивчення українського фольклору від студента I курсу не можна очікувати повноцінного результату засвоєння матеріалу, зокрема у практичному вимірі (чи зможе, наприклад, студент-першокурсник професійно виконати стилістичний аналіз фольклорного тексту, коли курс стилістики вивчається лише на V курсі?).

У контексті проблеми методичного забезпечення курсу «Український фольклор» виокремлюється питання необхідності видання науково обґрунтованої, якісної навчальної літератури, методичних рекомендацій. В. Івашків (автор навчальної програми з українського фольклору Львівського національного університету імені Івана Франка) та інші автори вважають, що особлива увага повинна акцентуватись на студіюванні наукових першоджерел фольклористів, етнологів, етнографів: І. Франка, М. Грушевського, М. Драгоманова, Ф. Колесси, М. Костомарова, П. Куліша, Ф. Вовка та ін. Останнє десятиліття відзначається тенденцією перевидання фольклористичних та етнографічних розвідок відомих фольклористів, етнологів, мовознавців. Однак проблема недостатності першоджерел залишається відкритою.

Більше двадцяти останніх років матеріал курсу з української уснопоетичної творчості акумулювався лише в одному підручнику, авторами якого були викладачі Київського національного університету імені Тараса Шевченка: М. Грицай, В. Бойко, Л. Дунаєвська «Українська народнопоетична творчість» (1983). На сьогодні з'являються з ініціативи викладачів університетів нові навчальні видання, у яких матеріал систематизовано згідно із програмними змінами, з врахуванням сучасної проблематики фольклористичної науки: М. Лановик, З. Лановик «Українська народна словесність» (Львів, 2000); О. Семенов «Український фольклор» (Глухів, 2004); С. Філоненко «Усна народна творчість» (К., 2008); С. Росовецький «Український фольклор у теоретичному висвітленні» (К., 2008); Т. Ткаченко «Український фольклор. Хрестоматія-посібник» (К., 2010); І. Руснак «Український фольклор» (К., 2010) та ін. Звичайно, окремі видання підлягають певним критичним оцінкам з боку колег, науковців, однак вони засвідчують певну тенденцію до узагальнення результатів фольклористичних досліджень на різних етапах культурного поступу етносу, розширюють межі методологічних засад фольклористичних студій, визначають систематизований підхід до аналізу

фольклорних жанрів тощо, що в свою чергу впливає на зростання фольклористичної компетенції майбутнього словесника-фольклориста.

На особливу увагу заслуговують зусилля викладачів окремих університетів у створенні фольклористичних інтернет-бібліотек. Зокрема викладачі кафедри фольклористики Львівського національного університету створили електронну навчальну бібліотеку української фольклористики [1]. Унікальність книжкового електронного фонду полягає у наявності у ньому перших видань (фото з архівів) відомих дослідників народної культури другої половини XIX – першої половини XX ст.: бібліографічний покажчик Б. Грінченка (1901), праці Ф. Колесси (за його підручником «Українська усна словесність (Загальний огляд і вибір творів)(1939) вивчаються дисципліни фольклористичного циклу, зокрема й курс «Усна народнопоетична творчість», до сьогодні, що свідчить про фундаментальність науково-методологічних засад навчального видання), Г. нудьги, М. Костомарова, П. Житецького, М. Сумцова та ін.; збірники фольклорних жанрів (легенд, гаївок, коломийок), укладені В. Гнатюком, казки, зібрані О. Роздольським, «Запорожская старина», «Русалка Дністровая», історичні пісні, підготовлені до видання В. Антоновичем та М. Драгомановим, приказки і прислів'я, зібрані О. Марковичем; перші видання періодики («Етнографічний вісник», «Матеріали з української етнології», «Етнографічний збірник») та ін. Таким чином, цей досвід підтверджує необхідність залучення словесника-фольклориста у науково-фольклористичне середовище, адже аналіз, студіювання першоджерел впливає на формування аксіологічної спрямованості особистості, стійкого інтересу до подальшої фольклористичної (наукової чи педагогічної) діяльності.

Отже, на сьогодні простежується позитивна тенденція оновлення змісту базової дисципліни у змісті підготовки словесників «Український фольклор» у вітчизняних університетах, яка реалізується через спектр теоретико-методологічних та практичних блоків, які враховують сучасну проблематику фольклористичних напрямів: історія фольклористики,

текстологія, лінгвофольклористика, текстологія, регіональне дослідження фольклорної традиції тощо. Варто відзначити поступальний розвиток інформаційного забезпечення дисципліни, що підкріплюється фактами появи навчальних посібників, підручників з дисципліни, створенням інтернет-бібліотек. Водночас залишається проблема, пов'язана з неможливістю ґрунтовного засвоєння матеріалу майбутніми словесниками за відведений згідно з навчальним планом проміжок часу. Тому подальшого дослідження потребує проблема змістового наповнення авторських спецкурсів, які певним чином компенсують недостатність фольклористичної інформації, засвоєної в результаті вивчення базового курсу з українського фольклору.

Література

1. Електронна навчальна бібліотека української фольклористики при кафедрі української фольклористики імені Філарета Колесси // Режим доступу 02.04.2012:http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/laboratory_folk_studies/lab_folk_el_library.php. – Загол. з екрану. – Мова укр.
2. Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка. – Режим доступу 29.03.2011: <http://www.franko.lviv.ua/faculty/Philol/www/folk.php>. – Загол. з екрану. – Мова укр.
3. Клименко Т.Є. Фольклор: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Т. Є. Клименко, А. І. Мартинюк. – Житомир, 2011. – 79 с.
4. Кремінь Т.Д. Науково-методичні рекомендації до курсу «Фольклор». – Миколаїв: Іліон, 2007. – 60 с.
5. Прісовський Є., Холоденко Л., Мостова Л., Мейзерська Т., икур Л. та ін. Програма дисциплін «Український фольклор», «Історія української літератури» / Одеський державний університет імені І.І. Мечникова. – Одеса: «АстроПринт», 2000. – 35 с.
6. Робоча програма з курсу «Українська усна народна поетична творчість» для студентів факультету слов'янських мов / Підгот. М.М. Хмелюк. – Луцьк: Ред-вид. відділ «Вежа» Волин. Держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 24 с.
7. Росовецький С.К. Український фольклор у теоретичному висвітленні: Підр. – К.: Вид.-полігр. Центр «Київський університет», 2008. – 623 с.

8. Семенов О.М. Професійна компетентність вчителя української мови і літератури. Програма спецкурсу для студентів спеціальності 7.010103 «Українська мова та література». – Глухів: РВВ ГДПУ, 2003. – 66 с.
9. Супрун В.М. Усна народна творчість: тематика, образна система, методика вивчення: Навчально-методичні рекомендації для підготовки до практичних занять магістрантів спеціальності 8.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література». – Вінниця: Вид-во Вінницького держ. пед. університету, 2007. – 16 с.
10. Таран О. Фольклор. Методичні матеріали для студентів I курсу: кредитно-модульна система. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. – 30 с.
11. Український фольклор (програма та методичні поради до курсу для студентів денної та заочної форм навчання філологічного факультету) / Упорядн.: О.М. Семенов, А.І. Сторожук. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2001. – 96 с.
12. Шумада Н. Сучасний стан і завдання української фольклористики / Н. Шумада // Україна на межі тисячоліть: етнос, нація, культура: Доповіді та повідомлення. Кн. 1-2 // НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, Міжнародна асоціація етнологів. – К.: Вид-цтво Асоціації етнологів, 2000. – 591 с. – С. 292-298.